

Tfy-56.102 Moderni Fysiikka II

Välikoe 14.5.1996

T. Kurki-Suonio

1. Johda yksidimensioisen lineaarisen kiteen dispersiorelaatio, kun oletaan hilavakio a , atomien massa M , ja lähinaapurien välinen vuorovaikutuspotentiaali $U(x) = U_0(1 - \cos \beta x)$ (x on atomien etäisyys; oletetaan $x \ll \beta^{-1}$). Mikä on äänen nopeus rajalla $\lambda \rightarrow \infty$ (λ on aallonpituus)? Mikä on maksimitajuinen aalto, joka voi edetä kiteessä?
2. Suorittamalla energiayhtälössä korvaukset $E = i\hbar \frac{\partial}{\partial t}$ ja $p = -i\hbar \nabla$ osoita, että relativistiselle hiukkaselle (lepomassa $\neq 0$) eräs ratkaisu on muotoa $\frac{e^{-r/r_0}}{r}$. Määrää r_0 olettaen, että π -mesonin massa on $m_\pi = 270 \cdot m_e$. Voit olettaa pallosymmetrisen tapauksen, ts. ei kulmariippuvuuksia.
3. 'Johda' Weiszäckerin semiempiirinen massakaava lähtien niistä tiedoista, jotka sinulla on nukleonien välisestä vuorovaikutuksesta. Kaikki riippuvuudet on perusteltava. Laske isobaarin A stabiileimman ytimen järjestysluku.
4. ^{14}C -isotooppia syntyy kosmisen säteilyn vaikutuksesta ilmakehän yläkerroksissa. Kasvien fotosynteesin kautta ^{14}C joutuu eläviin olentoihin, joissa sen hiukkasosuus kaikesta hiilestä on noin $1.5 \cdot 10^{-10}\%$. Eräästä vanhasta intiaanien leiripaikasta löydettiin hiiltä, jonka ^{14}C -ominaisaktiivisuus oli $0.005 \mu\text{Ci/kg}$. Arvioi, milloin intiaanit pitivät leiriään tässä paikassa. ^{14}C -isotoopin puoliintumisaika on 5760 vuotta ja hiilen atomipaino on 12.01 amu. $1 \text{ Ci} = 3.7 \cdot 10^{10} \text{ Bq}$.
5. Eräänä kauniina kesäpäivänä mummosi, joka nuoruutensa päivinä toimi dosenttina matematiikan laitoksella, kysyy: 'Poikaseni/tyttäreni, mitkä ovat nykyfysiikan mukaan luonnon perusvuorovaikutukset?' Yritä vastata hänelle MOFY II:n tietämyksesi mukaan - kuitenkin nolaamatta itseäsi. Kerro kustakin vuorovaikutuksesta kaikki olennainen sekä miten ne suhtautuvat toisiinsa. (4p) Eräänä sateisena kesäpäivänä mummosi jatkaa: 'Minua on aina kiinnostanut, mikä on alkuaineiden suhteellinen runsaus ja miten eri alkuaineet ovat syntyneet. Kerropa se.' (2p)

Vakioita: $1 \text{ amu} = 1.6604 \cdot 10^{-27} \text{ kg}$, $h = 6.6256 \cdot 10^{-34} \text{ Js}$,

Pallokoordinaatit:

$$\nabla^2 = \frac{1}{r^2} \frac{\partial}{\partial r} r^2 \frac{\partial}{\partial r} + \frac{1}{r^2 \sin \theta} \frac{\partial}{\partial \theta} \left(\sin \theta \frac{\partial}{\partial \theta} \right) + \frac{1}{r^2 \sin^2 \theta} \frac{\partial^2}{\partial \varphi^2}$$